

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

85. An Episcopus possit visitare Regularem, ut Parochum, vel Vicarium in
Ecclesia sui Monasterij inservientem; aut in Ecclesiis aliis Parochialibus
exemptis vicarium agentem? Ex p. 11. tr. 2. & Misc. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

inferiori conscientia facultas ore tenus habita sufficere videtur per ea quae tradit Gambartura de casibus reservatis cas. 3. n. 21. Hæc ita paulo prius practicabatur: hodie autem hanc facultatem concedit solum Sacra. Congreg. ex Constitutione Urbani VIII. incipit eodem modo quo illa Gregorij XV. videlicet *Apostolatus noster*, &c. Hactenus Lupus. Vnde caueant Episcopi sententiam affirmatam in praxim deducere.

8. Nota etiam hic Marchantium in *Tribun. Saecularium* tom. 2. tr. 2. tit. 2. disp. 4. dub. 5. docere, libros non absolute prohibitos, sed cum clausula *donec expurgentur*, posse teneri, donec opportune eorum correctio aut expunctio sit indulta, quod ego approbo, si diligentia mortaliter adhibeatur pro licentia obtinenda: nam si non adhibeatur, vel adhibita denegata fuerit, erunt dicti libri Inquisitoribus consignandi, nec possunt propria auctoritate comburere, vel eluere, ut patet ex constitutione dicti Gregorij XV.

9. Nota etiam, dictum Marchant. *ubi supra*, sic asserere, libros de hæresi suspectos, siue propter suspicionem hæreseos prohibitos, nisi suspicionem elueant, non licere legere sub peccato mortali, nullam tamen lego excommunicationem latam, ubi sola est de hæresi suspicio. Suspicionem autem hæreseos incurrit illi libri, qui continent propositiones hæresim sapientes, male sonantes, temerarias, vel scandalosas, ex quibus error nasci, aut inferri potest. Ita ille.

10. Sed Lupus *ubi supra de edict. 8. Inquisitionis* p. 4. disp. 6. art. 3. diff. 1. docet, Legentes libros ob hæresim, aut suspicionem ipsius prohibitos, non solum peccare mortaliter, sed in excommunicationem incidere, & esse Inquisitoribus denunciandos.

11. Sed hic obiter quero dubium curiosum, an quis teneatur denunciare S. Officio, si sciat v.g. Titium legere, & retinere librum non ob hæresim, seu ex eius suspicionem prohibendum, sed ob aliam causam, ut sunt relationes Antonij Perez, & alij libri similes. Et videtur negativè respondendum ex doctrina Cæsaris Catena p. 2. tr. 10. §. 10. n. 66. asserentis, ut ego alibi notavi, retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continent res lascivias, non esse denunciandos. Et ita docet etiam Ignatius Lupus in *Edict. Inquis.* p. 1. l. 2. §. 1. diff. 8. art. 2. diff. vnic. Et nouissimè Pater Bordonus in *Sacro Tribunali*, c. 14. q. 38. n. 78. sic ait: Quæres an legens alios libros prohibitos, seu suspectos alia ex causa quam hæresim, aut eiusdem suspicionis incurrat excommunicationem, vel aliam penam, Exempli gratia, an sit excommunicatus legens librum prohibitum propter obscenitates, ut Ioannis Baptistæ Marini lib. *Adone*, eiusdem *gli Amori notuini* 4. Febr. 1627. Item propter aliquas citationes falsas adductas nomine Sacrae Congregationis, vel propter alios fines, ut Augusti Barbosa Remissiones super Tridentinum, & eiusdem Bullarium. Item ad evitandas discordias inter aliquos de Iurisdictione, sic prohibentur aliqui libri cum nouis iuribus adiunctis, ex quibus compacta pax facile dissolueretur, &c.

12. Respondeo in his casibus nulla imposita est censura contra legentes huiusmodi libros, aut scripta prohibita, ut colligitur ex verbis subsequentibus in dicto indice, ubi? *Qui vero libros alio nomine interdictos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum quo afficitur, iudicio Episcoporum, seuerè puniatur.* In edictis autem Inquisitorum non comprehenduntur huiusmodi libri, quia ut patet ex verbis relatis sub q. 23. comprehenduntur libri tractantes de hæresi, aut de illa suspecti, & non alij. Hucusque Bordonus.

13. Sed ego, ut verum fatear habeo magnam difficultatem circa doctrinam horum Doctorum, stante

eo quod obseruat Scelles de S. Officio tom. 1. lib. 1. c. 29. reg. 145. n. 214. ubi sic ait: Dubium excitari posse videtur circa habentes, legentes, &c. libros prohibitos ob aliam causam, præter hæresim, an ad iurisdictionem Inquisitorum pertineant. Ratio dubitandi insurgit ex Bulla sæpius adducta Pij IV. *Dominici Gregis*, ubi quando hoc negotium ad Episcopos, seu Ordinarios spectat, & non ad Inquisitores, expressis verbis sic disponitur. Qui autem, inquit, libros alia de causa prohibitos legerit, habuerit, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio fore se nouerit puniendum. Atque idem habetur expressè in fine Regulæ X. Indicis. Nihilominus post dispositionem Bullæ Pij IV. & Regulæ X. Indicis prodit iussu S. Congregationis S. Officij Vrbs edictum cum peculiari forma, quo Inquisitores præcipiunt sibi denunciari habentes, legentes, imprimentes, ac defendentes libros, non solum hæreticorum, aut ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, sed etiam quocumque modo, seu ob aliam causam prohibitos, ut transgressores pro qualitate delicti & personæ puniant. Ita ille. Vnde hoc stante opinio Catena & Bordonus non videtur amplectenda.

14. Certum tamen esse puto, quod qui assereret libros ex præscripto S. Inquisitionis prohibitos in conscientia retineri posse, quando libri non continent doctrinam contrariam fidei, aut Sacrae doctrinae, uti asserit propositionis scandalosæ, & temerariae, à S. Officio grauius esset suspiciendus, ut dixit P. Turrianus *select. d. p. 1. in censura propositionum cent. 4. dub. 17.* vbi addit talem assertorem esse S. Officio denunciandum. Et ita ego profus tenco.

RESOL. LXXXV.

An Episcopus possit visitare Regularem, ut Parochum, vel Vicarium in Ecclesia sui Monasterij inseruientem, aut in Ecclesia aliis Parochianibus exemplis Vicarium agentem? Ex part. 11. tr. 2. Misc. 2. Ref. 14.

§. 1. **EX** multis privilegijs Pontificiis negatiuum sententiam docet Bruno de privileg. Regul. part. 1. tr. 2. c. 3. propos. 3. Et postea sic asserit: Obicere primò, Tridentinum sess. 25. cap. 11. de Regul. decernere, quod in Monasterijs, siue domibus virorum, seu mulierum, in quibus imminet animarum cura personarum secularium (præter eos qui sunt de eorum Monasteriorum, seu locorum familia) personarum, tam secularium, quam Regularium huiusmodi curam exercentes, subint immediatè in his quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinet, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi in cuius Diocesi sunt. Ex quibus videtur colligi, quod Episcopus possit visitare hunc Regularem in administratione Sacramentorum, & animarum curas; sed huic argumento respondetur: quod non potest iudicari de particula alicuius legis, nisi tota lege perspecta, ut ait quidam iurifconsultus: vnde oportet perlegere totam Capitulum Concilij Tridentini, ubi postquam dictam clausulam argumenti proposuit, statim in hæc verba prorumpit, excipiendo, ea quæ sequuntur in hunc modum. Excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus: & exceptis etiam his Monasterijs, seu locis, ubi Abbates, Generales, aut capita Ordinum, Sedem ordinariam principalem habent: atque alijs Monasterijs, seu domibus in quibus Abbates, & alij Regulares superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent. Hæc Concilij ex quibus constat subsistere exemptionem factam in Curatis

Alibi in to. 5. tr. 9. Ref. 99. à principio.

Curas illorum trium Ordinum, ac etiam aliorum, qui iurisdictione spirituali, & temporalis in sua Beneficia Curata possunt, & denique in aliis Curatis aliorum Ordinum, videlicet Mendicantium, & aliorum, qui cum eisdem ordinibus in privilegiis communiuntur.

1. Quo circa argumento respondendo dicimus Primo. Illud decretum non habere clausulam reuocatoriam privilegiorum, ac consequenter, nec illius privilegii, ac proinde privilegium stare in suo robore. Secundo, Quod licet Tridentinum illud reuocaret, subsisteret tamen privilegium illud, quod Regularis Curatus in Ecclesia sui Monasterij non possit visitari ab Episcopo: cum, ut ostendimus in tractatu de privilegiis in communi, privilegia Dominici Ordinis, & specialiter Mare Magnum, in quo dictum privilegium expressè continetur, fuerint ab Urbano VIII. expressè, ut iam supra dictum est, confirmata, ut antea Pius V. explicando Tridentini. B. s. p. dicta, Et si mendicantium, confirmauerat privilegia à Sixto IV. à quo prædictum Mare Magnum emanauit, concessa.

3. Obiicit secundo decretum illud Sacre Congregationis in proxima præcedenti propositione aliam, quo declaratum est, Non posse Episcopum visitare Ecclesias Regularium, quibus non imminet cura animarum, ergo videtur sentire, quod potest visitare Ecclesias illorum, in quibus imminet cura animarum, ergo, & consequenter Regularem. Respondetur primo id non sentiri Sacram Congreg. sed tantum declarare dubium quod illi proponebatur, videlicet, Non Regularium Ecclesie, in quibus non imminet animarum cura, visitari possunt ab Episcopo; quocirca illa verba interposita non posse obesse privilegio. Secundo S. Congr. conformiter ad præmissum decretum Concilij, ut ibi videbatur declarasse, vel melius sic declarasse, non in videtur Tridentini, sed posita Constitutione Gregorij XV. Insuperabili, quam in Gallia, & Hispania non valere alibi diximus: Tertio, quod licet ita declarauerit, non est tamen tanti potestatis, quod officiat privilegio per Constitutionem Apost. factam, ut supra ostensum est. Accedit, quod non habet clausulam reuocatoriam, & quod illud priuilegium decretum præfatum fuerit confirmatum cum debitis clausulis derogatorijs, ut dictum est.

4. Ex quibus secunda propositionis sequitur pars, videlicet Regularem non subiaci visitationi Episcopi, si fungatur Vicarij, vel Parochi munere in Ecclesia exempta, quonia ex utroque titulo, scilicet exemptione Ecclesie, & persona potitur. Sequitur secundo non subiaci visitationi Episcopi, si eodem munere fungatur in Ecclesia non exempta; quoniam licet ab Episcopo visitetur talis Ecclesia: Parochus, seu Vicarius Regularis, cum sit persona exempta, ac suo Prælati Regulari subiecta, ab Episcopo visitari non potest, illum corrigere non potest, ergo nec visitare; cum visitatio, ut iam dictum est, sit via ad correctionem. Probabimus autem in Cap. de exemptione à Potestate coactura Episcopi, quod Episcopus non possit huiusmodi Regularem corrigere.

5. Petes Primo quid fiet de illo Regulari delinquente, si non possit illum visitare; Respondetur, Episcopum visitando Ecclesiam, & parochiam, posse illum per accidens sic visitare, & visitationem factam, Prælati ipsius intimare, & instare apud illum, ut castiget, vel illum Prælati eidem denunciare, & ut informet, & instare ut puniat. Huiusque Brunus.

6. Sed affirmatiue sententia adhæreo, & ita communiter sentatur in Praxi, & communiter docent Doctores. Dico igitur, quod Regulares exercere curam animarum, subiant iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in iis tamen, quæ ad

dictam curam pertinent, non obstante Breui Sanctæ memoriæ Pij V. sub Dat. Romæ 24. Martij, 1567. Et ita resolutum fuit per Sacram Congregationem Episcoporum sub die 6. Februarij 1627. Vnde Regulares curam animarum secularium personarum exercentes, in emolumentis legitime percipiendis prohiberi possunt per Episcopum, ne excedant taxam ab eo præscriptam; Vt declarauit Sacra Congregatio 18. Septembris 1625. Ita Sacra Congregatio die 20. Martij 1621. etiam declarauit, quod Episcopus potest Regulares in iis, quæ curam animarum, & Sacramentorum administrationem concernunt, visitare, & examinare, & contra eos non parentes, & non exequentes decreta in visitatione facta procedere, eosque cogere ad exequendum.

7. Ideo nostram sententiam contra Brunum sustinet Rodriguez q. Regular. tom. 3. quasi. 36. art. 4. Nouarius in summa Bullarum par. 1. de Regul. curam animarum habentibus, Gauantus in Man. Episcop. verb. Visitatio Episcoporum. Merolla tom. 3. disputat. 7. cap. 5. dub. 13. Leo in Thesaur. For. Eccles. par. 2. cap. 31. num. 3. Celpedes de exemption. Regul. cap. 8. dub. 168. Squillante de privileg. Episcop. par. 1. cap. 3. num. 13. Lequa in Examin. Episcop. libr. 4. cap. 26. numer. 25. Marius Antoninus lib. 1. resolut. 112. cas. 10. Antoninus de Amatis decis. 89 numero 5. Campanil. Rubric. 12. cap. 13. numero 51. Tamburinus de iure Abbatis. disputat. 17. questio. 3. numero 3. Vega in cap. Decernimus. numero. 36. de iudicijs, Solorzano de Indiarum iure tom. 2. libr. 3. cap. 17. numero 51. vbi more suo eruditè, & plena manu plures alios adducit.

8. Et tandem non desera hinc apponere verba Machadi de pers. Confess. tom. 3. lib. 6. par. 6. rr. 10. datum. 5. num. 3. vbi sic ait: Quanto à las personas de los Religiosos que exercitan ministerio de curas, tampoco consta con distincion, en que cosas pueda el Obispo visitarlos, y castigarlos. El Doctor Solorzano prueba con muchos textos y Autores, que las Curas Religiosas no pueden rehusar segun Derecho la visita; y correccion de los Obispos: saltem in officio, quod dicunt officiendo, porque de otra manera no le podia constar si los Religiosos Curas cumplian con su obligacion, sino era visitandolos. Que es lo mismo que Gregorio XV. antes auia dispuesto por una especial Constitucion suya à cerca deste punto, en la qual dize estas palabras, In his, que huiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimoda iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diocesani Episc. tanquam Sedis Apostolicae delegati plene in omnibus subiciantur. De modo que segun doctrina comun de los Doctores, la Constitucion de Gregorio XV. de que hemos hecho mencion, y otras declaraciones de los Cardenales, consta que los Religiosos Curas, estan sujetos à la jurisdiccion, y visita del Obispo; y por consiguiente tiene facultad para castigarlos quando no cumplieren con su obligacion en la administracion de los Sacramentos, y en el ministerio del cuydado de las Almas, no en otra manera. Tambien se ha de advertir, que por ser cosa concerniente al ministerio de Curas, afirma el Doctor Solorzano, como testigo mayor de toda excepcion, auerse resuelto en Roma en una causa de Lima; que el Obispo puede poner tasa, y arancel à los Religiosos Curas de los Derechos que deuen llevar, y por consiguiente castigarlos si excedieren della. Ita ille.

LIBRERIA
DE
S. ANTONIO
DE
S. J. B. DE
S. J. B. DE
S. J. B. DE